

ימי הזיכרון וחודש התקומה

דגשים להתנהלות חינוכית רגישה, מותאמת גיל ומוגנת

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי

אגף בכיר השירות הפסיכולוגי ייעוצי

נשות ואנשי שפ"י | החל מתאריך 21.4.25 תציין מערכת החינוך את "חודש התקומה". במהלך החודש יחולו יום הזיכרון לשואה ולגבורה, יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולנפגעי פעולות האיבה, יום העצמאות, ל"ג בעומר ויום ירושלים. "חודש התקומה" יסתיים בתאריך 28.5.25 עם ציון יום האחדות. "חודש התקומה" פוגש אותנו בלב הדאגה לשלומם של החטופים, עת החברה בישראל מתמודדת עם מצב חירום מתמשך ועם אובדן רחב היקף. ימי הזיכרון תשפ"ה צפויים להיות השנה עצובים כתמיד ומורכבים מתמיד. במציאות הכואבת נשאלת השאלה **איך מציינים ימי זיכרון בלב מצב החירום המתמשך?**

רגע לפני שתקראו את המסמך אנו מזמינים אתכם לעצור לרגע ולזהות מה מעוררת בכם המחשבה על ימי הזיכרון הקרבים ובאים. חשוב לנו שלכל אורך תכנון ההתערבות החינוכית בה תנקטו יחד עם הנהלת בית הספר והצוות, תהיו קשובים לליבכם ולתחושות שיצפו בכם, תתנו מקום לחוויה האישית/ הקהילתית/ הלאומית שלכם; לדאגה, לכאב, לאובדן, לצער שחוויתם אתם או שחוו הקרובים לכם ולתקווה בה אתם מחזיקים.

דגשים ומסרים כלליים

יום זיכרון בזמן מצב חירום מתמשך הוא קשה ומכאיב, יום שחושף אותנו למגע ישיר עם מגוון הרגשות שאנו חווים זה זמן רב. חשוב לעודד את הצוות החינוכי למצוא את **דרך** ההתמודדות המתאימה לכל אחד ואחת מהם. כמו כן, **יש לשמור על התלמידים מוגנים ככל הניתן מפני חשיפה שאינה תואמת גיל**, ולעודד אותם בעת הצורך לשתף מבוגרים משמעותיים ולפנות לעזרה.

חשוב לתת **מקום לביטויי החוסן האישיים** והקהילתיים. לזהות יחד משאבי התמודדות וכוחות, להדגיש **מסרים של שייכות, משמעות ותקווה**

כאנשי שפ"י **יש לנו כוחות מקצועיים וידע מבוססי ניסיון**. אתם האנשים הנכונים ללוות את התלמידים והמשפחות בימים אלה, כמו שאתם עושים זאת זה מכבר, בצל המלחמה.

נסו להיות בקשר ישיר של שיח, מפגש וקירבה עם משפחות שאותרו במיפוי מעגלי הפגיעה. מומלץ לבדוק האם עולים צרכים נוספים. **הזכירו להן שהן אינן לבד בכאבן או במאבקן.**

בקהילות שזה עתה שבו לביתן נדרשת רגישות מיוחדת בשל היותן בתהליך תקומה ושיקום אישי וקהילתי.

נשות שפ"י יקרות, אנשי שפ"י יקרים – אנא שימו לב לעצמכם, שמרו על עצמכם ומצאו עמיתים, חברים או משפחה לדבר עמם ולחלוק עמם הן את צער ימי הזיכרון והן את האופן בו ליווי התלמידים בימים אלו משפיע עליכם.

בתפילה לשובם הביתה של כל החטופים לשלום כוחות הביטחון, להחלמת הפצועים, ובתקווה לימים של ביטחון, יציבות ושלווה

להרחבה בנושאים הבאים – לחצו על כל אחת מהכותרות:

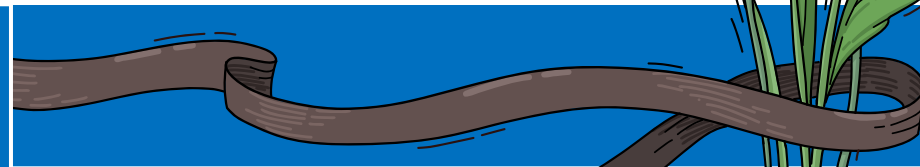
שיתוף הורים במהלכי 'חודש התקומה'

דגשים ומסרים לנשות ואנשי שפ"י בקהילות העוטף והסביבה

מה נבקש להנכיח ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ופעולות האיבה תשפ"ה?

התנהלות חינוכית רגישה ומודעת ב'חודש התקומה' – **בתי הספר העל יסודיים**

התנהלות חינוכית רגישה ומודעת ב'חודש התקומה' – **בתי הספר היסודיים**

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי

אגף בכיר השירות הפסיכולוגי ייעוצי

התנהלות חינוכית רגישה ומודעת ב'חודש התקומה'

בתי הספר היסודיים

1 יש להיערך מבעוד מועד באופן המותאם לצורכי הקהילה ולמאפייני המוסד החינוכי. ככל שהצוות וההורים יהיו שותפים לתהליך מבעוד מועד כך הם יוכלו להשפיע, לחוש מעורבות ולראות בחודש החינוכי הזדמנות לזיהוי נוחות ההתמודדות הקהילתיים.

3 **בכיתות היסוד** נמליץ השנה למקד את השיח בנושא ימי הזיכרון בשיעור המיועד לכך עם מחנך הכיתה ולהתאים את התוכן והחשיפה לגיל התלמידים

2 **מיפוי מעגלי פגיעה** מבעוד מועד יסייע לאתר צוות, תלמידים ומשפחות במעגלי פגיעה קרובים שזקוקים לרגישות גבוהה ולתשומת לב מיוחדת:

- קרוב משפחה שנהרג במלחמה
- קרוב משפחה פצוע
- קרוב משפחה שנהרג בעבר
- מתמודדים עם משבר משפחתי מורכב
- קרוב משפחה חטוף
- קרוב משפחה מדרגה ראשונה שנמצא בצבא או במילואים
- קרוב משפחה ששב מהשבי
- תלמידים מפונים מביתם בהווה או בעבר

יש לגלות רגישות לכל הילדים במעגלי הפגיעות שתוארו.

בכיתות בהן לומדים תלמידים שחוו אובדן ושוכל או תלמידים ממשפחות החטופים נבדוק עם התלמיד ומשפחתו מבעוד מועד מתי התלמיד יגיע לבית הספר ואיך נוכל ללוותו ולתמוך בבית הספר ומחוצה לו סביב ימי הזיכרון, ובימים בהם אותם תלמידים נעדרים במהלך חודש התקומה, ניצור עמם קשר ונתעניין בשלומם. כמו כן נעריך עם התלמיד ומשפחתו את רצונו וכוחו להשתתף בשיחות או בשיעורים שעוסקים בימי הזיכרון. במידה שהתלמיד מעדיף שלא להשתתף בשיחות או בשיעורים נחשוב יחד עמו על חלופה שנכונה לו (לשבת עם חבר או קבוצת חברים בליווי מורה ולעסוק בפעילות שהוא יבחר, לשוחח עם איש צוות שקרוב אליו, לעזור במשימה בית ספרית ועוד). במידה שישנם מספר תלמידים בכיתה אחת במעגלי פגיעות, יש להתאים את הפעילות ולקצרה

4 **במהלך השיעור בנושא יום הזיכרון לשואה ולגבורה:** במידה שתלמידים יעלו השוואה בין אירועי השבעה באוקטובר לבין אירועי השואה נכון יהיה להקשיב להם ברגישות ובהבנה אך לעזור להם לעשות הפרדה בין אירועי העבר לבין ההווה. אפשר להזמין אותם לזהות במה המציאות בישראל שונה כעת במהותה (בדגש על היותנו מדינה עצמאית, שיש לה צבא וכוחות ביטחון, שיכולה להגן על עצמה). במידה שיעלה צורך להתעכב על הנושא ניתן אף לשאול את התלמידים מה מאפשר להם לחוש ביטחון כעת? מתוך תשובות התלמידים נדגיש עשייה אישית, משפחתית או קהילתית.

5 **במהלך השיעור בנושא יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל:**

- למען התלמידים שקרוביהם חיילים או במילואים, נשתדל שהשיח יתמקד ביום הזיכרון ופחות בדאגה הכל-כך טבעית לחיילים: במידה שתלמידים יעלו זאת, נכבד את דבריהם, נאזין להם ברגישות, נאמר: "אכן, כולנו חושבים על החיילים שלנו ומקווים שבמהרה ישובו הביתה".
- תלמידים שישתפו ברגשות כגון עצב, פחד, דאגה נקשיב לדבריהם ברגישות וניתן תוקף לתחושותיהם. "אני שומעת שאתה מפחד, זה טבעי לפחד. הבט סביב - טוב שכעת כולנו כאן יחד בכיתה. הצבא וכוחות הביטחון עושים הכל על מנת לשמור עלינו ולהחזיר את הביטחון".
- נשאל את התלמידים - (1) למה זקוקות משפחות החללים? נחשוב יחד על דברים שהקהילה עושה כדי לחזק את המשפחות, כגון לשמוע סיפורים על החלל ולהעלות זיכרונות, ערבי זיכרון ועוד.
- (2) מה בכוחנו לעשות למען משפחות החללים? נחשוב יחד על פעולות תמיכה במשפחות מהקהילה הקרובה, או משפחות שקרובות לתלמידים, כגון שליחת מכתב, ציור, כרזה כיתתית ונקדיש זמן לעשייה.

בתום כל שיח או פעילות בימי הזיכרון חשוב לערוך מיפוי של תגובות התלמידים ולזהות תלמידים שזקוקים להמשך שיח, ליווי או תמיכה. להציע להם תמיכה ובמקביל לעדכן לגביהם את היועצת, הרכזות והמנהלת ובמקרה הצורך אף את ההורים.

שיתוף ההורים במהלכי 'חודש התקומה'

דגשים ומסרים לנשות ואנשי שפ"י בקהילות העוטף והסביבה

מה נבקש להנכיח ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ופעולות האיבה תשפ"ה?

התנהלות חינוכית רגישה ומודעת ב'חודש התקומה' - בתי הספר העל יסודיים

התנהלות חינוכית רגישה ומודעת ב'חודש התקומה' - בתי הספר היסודיים

להרחבה בנושאים הבאים - לחצו על כל אחת מהכותרות:

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי

אגף בכיר השירות הפסיכולוגי ייעוצי

התנהלות חינוכית רגישה ומודעת ב'חודש התקומה'

בתי הספר העל יסודיים

1 יש להיערך מבעוד מועד באופן המותאם לצורכי הקהילה ולמאפייני המוסד החינוכי. ככל שהצוות וההורים יהיו שותפים לתהליך מבעוד מועד כך הם יוכלו להשפיע, לחוש מעורבות ולראות בחודש החינוכי הזדמנות לזיהוי כוחות ההתמודדות הקהילתיים.

3 מצאו את הדרך הנכונה לכיתתכם לשיח על אודות החטופים:
1. לאפשר את הבעת הדאגה לשלומם
2. להזכיר את מחויבות העשייה למען השבתם
3. לחשוב יחד על פעולות תמיכה במשפחות החטופים והזדהות עמן בכל עת ובימים הרגישים של "חודש התקומה" במיוחד.

2 **מיפוי מעגלי פגיעה** מבעוד מועד יסייע לאתר צוות, תלמידים ומשפחות במעגלי פגיעה קרובים שזקוקים לרגישות גבוהה ולתשומת לב מיוחדת:
– קרוב משפחה שנהרג במלחמה – קרוב משפחה פצוע
– קרוב משפחה שנהרג בעבר – מתמודדים עם משבר משפחתי מורכב
– קרוב משפחה חטוף – קרוב משפחה מדרגה ראשונה שנמצא בצבא או במילואים
– קרוב משפחה ששב מהשבי – תלמידים מפונים מביתם בהווה או בעבר
יש לגלות רגישות לכל הילדים במעגלי הפגיעות שתוארו.

בכיתות בהן לומדים תלמידים שחוו אובדן ושכול או תלמידים ממשפחות החטופים נבדוק עם התלמיד ומשפחתו מבעוד מועד מתי התלמיד יגיע לבית הספר ואיך נוכל ללוותו ולתמוך בבית הספר ומחוצה לו סביב ימי הזיכרון, ובימים בהם אותם תלמידים נעדרים במהלך חודש התקומה, ניצור עמם קשר ונתעניין בשלומם. כמו כן נעריך עם התלמיד ומשפחתו את רצונו וכוחו להשתתף בשיחות או בשיעורים שעוסקים בימי הזיכרון. במידה שהתלמיד מעדיף שלא להשתתף בשיחות או בשיעורים נחשוב יחד עמו על חלופה שנכונה לו (לשבת עם חבר או קבוצת חברים בליווי מורה ולעסוק בפעילות שהוא יבחר, לשוחח עם איש צוות שקרוב אליו, לעזור במשימה בית ספרית ועוד). במידה שישנם מספר תלמידים בכיתה אחת במעגלי פגיעות, יש להתאים את הפעילות ולקצרה

4 **במהלך השיעור בנושא יום הזיכרון לשואה ולגבורה:** במידה שתלמידים יעלו השוואה בין אירועי השבעה באוקטובר לבין אירועי השואה נכון יהיה להקשיב להם ברגישות ובהבנה אך לעזור להם לעשות הפרדה בין אירועי העבר לבין ההווה. אפשר להזמין אותם לזהות במה המציאות בישראל שונה כעת במהותה (בדגש על היותנו מדינה עצמאית, שיש לה צבא וכוחות ביטחון, שיכולה להגן על עצמה). במידה שיעלה צורך להתעכב על הנושא ניתן אף לשאול את התלמידים מה מאפשר להם לחוש ביטחון כעת מתוך תשובות התלמידים נדגיש עשייה אישית, משפחתית או קהילתית.

5 **במהלך השיעור בנושא יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל:**
– למען התלמידים שקרוביהם חיילים או במילואים, נשתדל שהשיח יתמקד ביום הזיכרון ופחות בדאגה הכל-כך טבעית לחיילים: במידה שתלמידים יעלו זאת, נכבד את דבריהם, נאזין להם ברגישות.
– תלמידים שישתפו ברגשות כגון עצב, פחד, דאגה נקשיב לדבריהם ברגישות וניתן תוקף לתחושותיהם – "אני שומעת שאתה מפחד, זה טבעי לפחד. הבט סביב - טוב שכעת כולנו כאן יחד בכיתה. הצבא וכוחות הביטחון עושים הכל על מנת לשמור עלינו ולהחזיר את הביטחון".
– נשאל את התלמידים – (1) למה זקוקות משפחות החללים? נחשוב יחד על דברים שהקהילה עושה כדי לחזק את המשפחות, כגון לשמוע סיפורים על החלל ולהעלות זיכרונות, ערבי זיכרון ועוד.
(2) מה בכוחנו לעשות למען משפחות החללים? נחשוב יחד על פעולות תמיכה במשפחות מהקהילה הקרובה, או משפחות שקרובות לתלמידים, כגון פעולת הנצחה או פעולה להבעת הוקרה וכבוד, ונקדיש זמן לעשייה.

בתום כל שיח או פעילות בימי הזיכרון חשוב לערוך מיפוי של תגובות התלמידים ולזהות תלמידים שזקוקים להמשך שיח, ליווי או תמיכה. להציע להם תמיכה ובמקביל לעדכן לגביהם את היועצת, הרכזות והמנהלת ובמקרה הצורך אף את ההורים.

להרחבה בנושאים הבאים – לחצו על כל אחת מהכותרות:

התנהלות חינוכית רגישה ומודעת ב'חודש התקומה' – בתי הספר היסודיים

התנהלות חינוכית רגישה ומודעת ב'חודש התקומה' – בתי הספר העל יסודיים

מה נבקש להנכיח ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ופעולות האיבה תשפ"ה?

דגשים ומסרים לנשות ואנשי שפ"י בקהילות העוטף והסביבה

שיתוף ההורים במהלכי 'חודש התקומה'

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי

אגף בכיר השירות הפסיכולוגי ייעוצי

מה נבקש להנכיח ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ופעולות האיבה תשפ"ה?

זיהוי החוסן

יום זה מהווה תזכורת לחשיבות המודעות לחוסן האישי והקהילתי. יום בו חשוב לזהות, גם בתוך הכאב, את משאבי ההתמודדות, הכוחות וכל מה שמאפשר למצוא נחמה ולהיות בעשייה.

חיבור לתקווה

שיח ומחשבות על תקווה וחיבור ליום שאחרי המלחמה, מחשבות על חיים מוגנים של ביטחון ויציבות.

תמיכה אישית

יתכן שיום הזיכרון פוגש כאב אישי ויומיומי של משפחות בקהילת המוסד החינוכי שלנו והן זקוקות לנוכחות, לנחמה ולליווי מדויק ורגיש **טרם היום, במהלכו ולאחריו.**

חיבור לצער

יום זה מאפשר לתלמידים ולצוות להתחבר לצער ולעצב, לגעת בכאב האובדן בהתאמה לגיל התלמידים, למעגלי הפגיעה ובמידה שנכונה לתלמיד או לאיש המקצוע, ובהתאם, מתן תמיכה.

הבעת תמיכה

יום הזיכרון כהזדמנות לממש את המחויבות שלנו לחבק, להוקיר ולתמוך שוב ובאופן מסור וקרוב במשפחות הנופלים והנרצחים.

פעולות הנצחה

מתן מקום לדמויות שחשוב לתלמידים או לצוות להנציח (לדוגמה בוגרי המוסד החינוכי שנפלו או נרצחו), להעלות על נס את פועלן ולזכור אותן.

מקום לכאב החטופים

ביום עצוב זה נאפשר לעצמנו ולתלמידים לבטא גם את הדאגה העמוקה לשלום החטופים, את הכמיהה לשובם ואת המחויבות לפעול להשבתם.

מה נבקש להנכיח ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ופעולות האיבה תשפ"ה?

התנהלות חינוכית רגישה ומודעת ב'חודש התקומה' – **בתי הספר העל יסודיים**

התנהלות חינוכית רגישה ומודעת ב'חודש התקומה' – **בתי הספר היסודיים**

להרחבה בנושאים הבאים – לחצו על כל אחת מהכותרות:

דגשים ומסרים לנשות ואנשי שפ"י **בקהילות העוטף והסביבה**

שיתוף הורים במהלכי 'חודש התקומה'

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי

אגף בכיר השירות הפסיכולוגי ייעוצי

דגשים ומסרים לנשות ואנשי שפ"י בקהילות העוטף והסביבה

בהיותכם חלק מהקהילות שחוו בקו-ראשון את אירועי השבעה באוקטובר, הרי שאתם מתמודדים מזה תקופה ארוכה עם אתגרים אישיים, משפחתיים ומקצועיים. המפגש בין אירועי "חודש התקומה" לבין סיפור ההתמודדות של הקהילה שלכם עלול להיות מורכב ולא פשוט עבורכם; אנא, שמרו על עצמכם, אפשרו לעצמכם לזהות את שעובר עליכם, נסו למצוא מקורות תמיכה ותקווה. **חשוב לזכור – אינכם לבד! קהילת שפ"י איתכם ולצדכם.** כמו כן, האחריות, המסירות והידע שפיתחתם מתוך העשייה המקצועית שלכם בשנתיים האחרונות יעמדו לרשותכם גם בחודש מורכב זה.

"צוות חודש תקומה"
מומלץ לשתף את הצוות החינוכי והנהגת ההורים בתכנון "חודש התקומה" ולהקים צוות שיערוך מיפוי של צורכי הקהילה כבסיס לתכנון רגיש ומותאם של אירועי החודש.

לנוכח אזכור האירועים ההיסטוריים במהלך "חודש התקומה" חשוב להיות רגישים ולזכור כי בכל המעגלים (תלמידים, צוות, משפחות) יש **צורך במתן תוקף** לקושי ולאתגרים האישיים, המשפחתיים והקהילתיים.

אירועי "חודש התקומה" עלולים להציף בתלמידים ובמבוגרים חוויות וזיכרונות חשוב לנקוט משנה זהירות, **למקד את הפעילות מתוך רגישות ואחריות ולהתאים את אופייה והיקפה לגיל**, לקהילה ולמצב הפרטים בה.

לאורך "חודש התקומה" חשוב להתחבר למשאבי ההתמודדות האישיים והקהילתיים. **להיזכר בכוחות ובחוסן** שלנו ובכל מה שמאפשר לנו **להחזיק תקווה** ולמצוא נחמה.

בימי הזיכרון אשר מזמנים פעולות של זיכרון והנצחה, אפשר לראות את **ההנצחה כפעולה מחזקת**; מה אנחנו לוקחים מהזיכרון לחיים שלנו? אילו כוחות וערכים היו באנשים היקרים מהם נפרדנו שאנו רוצים לאמץ וללמוד מהם?

לאורך "חודש התקומה" חשוב לעודד את התלמידים **לשתף, לפנות לעזרה לשוחח** עם מבוגרים משמעותיים. כמו כן, יש לוודא נוכחות של אנשי מקצוע זמינים למען התלמידים ולמען הצוות.

חודש התקומה פוגש את הדאגה לשלום החטופים שמקננת בכאב רב בקהילה שלכם, ובקרב משפחות רבות מבינכם. לאורך "חודש התקומה" חשוב למצוא את הדרך הנכונה לכם לתת ביטוי והד גם לכאב החטופים, לדאגה לשלומם, לכמיהה לשובם ולמחויבות להמשיך לפעול להשבתם.

להרחבה בנושאים הבאים – לחצו על כל אחת מהכותרות:

התנהלות חינוכית רגישה ומודעת ב'חודש התקומה' – **בתי הספר היסודיים**

התנהלות חינוכית רגישה ומודעת ב'חודש התקומה' – **בתי הספר העל יסודיים**

מה נבקש להנכיח ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ופעולות האיבה תשפ"ה?

דגשים ומסרים לנשות ואנשי שפ"י בקהילות העוטף והסביבה

שיתוף ההורים במהלכי 'חודש התקומה'

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי

אגף בכיר השירות הפסיכולוגי ייעוצי

שיתוף ההורים במהלכי 'חודש התקומה'

שותפות ההורים במהלכי 'חודש התקומה' משמעותית עד מאוד.

השותפות עמם תסייע לתלמידים, לצוות ואף להורים להתמודד עם אירועי החודש.

שיתוף

מומלץ לשתף את הנהגת ההורים במהלכים כבר משלב התכנון ולאורך החודש כולו, להסביר את מטרת המהלך ולחשוב יחד עמם על העשייה החינוכית שמתאימה לקהילה.

התייחסות לשונות

כל משפחה מתמודדת עם התקופה בדרכה וייתכן שיהיו הורים שיתלבטו כיצד נכון להם לציין עם ילדיהם את המועדים הרגישים, במציאות של מתח ואובדן מתמשכים.

רגישות

חשוב לקיים שיח רגיש ואמפתי אשר יכיל את המנעד ואף לתת מקום לכך בתכנון מהלכי חודש התקומה.

תמיכה

לשותפות ההורים תפקיד חשוב במיוחד בליווי תומך, מחבק ואוהב של אותן משפחות מהקהילה אשר מתמודדות עם השלכות התקופה, משפחות השכול ומשפחות החטופים.

אחוזה

לאורך מועדי 'חודש התקומה' חשוב לתת ביטוי והד גם לכאב החטופים ולמשפחותיהם, לדאגה לשלומם, לכמיהה לשובם ולמחויבות להמשיך לפעול להשבתם.

יידוע

חשוב לשלוח מכתב לכלל הורים באשר למהלכי חודש התקומה בקהילה המוסדית וחשיבותם.

להצעה למכתב להורים – לחצו כאן

להרחבה בנושאים הבאים – לחצו על כל אחת מהכותרות:

התנהלות חינוכית רגישה ומודעת ב'חודש התקומה' – **בתי הספר היסודיים**

התנהלות חינוכית רגישה ומודעת ב'חודש התקומה' – **בתי הספר העל יסודיים**

מה נבקש להנכיח ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ופעולות האיבה תשפ"ה?

דגשים ומסרים לנשות ואנשי שפ"י בקהילות העוטף והסביבה

שיתוף ההורים במהלכי 'חודש התקומה'